

NOVA URBANOST

PLANIRANJE I RAZVOJ GRADOVA U VREMENU IZAZOVA

APRIL 2012, BEOGRAD

Simpozijum podržava:
Urbanistički zavod Beograda
Integrisani Univerzitet Union

➤ www.strand.rs

GLOBALNI KONTEKST

➤ Veliki je broj političkih i ekonomskih snaga unutar gradova širom sveta koje utiču na način razvoja i funkcionisanja novih urbanih mikro i makro-celina, specifičnih po istom ili sličnom oblikovanju. Te snage formiraju novu, internacionalno vođenu urbanu paradigmu. Političari, planeri i urbanisti, arhitektae, zajedno kreiraju taj „novi” lik/oblik. Ipak, značajan uticaj na oblikovanje gradova, po svemu sudeći imaju moćne snage intelektualne i finansijske globalizacije, i taj uticaj ne treba podceniti niti odbaciti. Uloga planiranja i urbanog dizajna u toj hijerarhiji može da bude potencijalno visoko kotirana, ali i negirana.

➤ Planerska rešenja, urbani dizajn i arhitektura se često rešavaju kroz „kopiranje” već poznatih primera, procesom prilagođavanja standardnih odluka ili obrazaca datoj lokaciji. Umesto analize lokalnog problema i odgovora na to, koriste se unificirana rešenja, identična širom sveta. Ovakav način rada je duboko ukorenjen, ali se istovremeno rade i brojni vodiči za usmeravanje planerske metodologije i urbanog dizajna sa ciljem da se zahtevi globalizacije bolje razumeju i prilagode lokalnim uslovima.

➤ Investiciona ulaganja sa pretpostavkama karakteristika globalnog društva, bilo da je strani ili nacionalni kapital u pitanju, pretpostavljaju karakteristike homogene urbanosti - kreiranje prepoznatljive slike čine megamarketi i novi poslovni prostori kao simbol ulaganja u tržište. Njihova arhitektura ne sledi karakteristike lokalne izgradnje, tradicionalnih vrednosti ni klimatske zahteve, a u široj skali urbanog dizajna kreira stereotipnu sliku.

➤ Trend savremene urbanizacije uslovljen ekonomskim razvojem kreira model zasnovan na potrošnji i iscrpljenju resursa u različitim segmentima koji je doveo do dramatičnog stanja životne sredine i ekološke degradacije planete. Živimo u eri brzih globalnih promena koje obuhvataju promene u različitim segmentima, npr neplanirani razvoj turizma i industrijskog razvoja, krčenje šuma, dominacija privatnog automobila naspram javnog

saobraćaja, neravnomerna potrošnja vode i robe između različitih regiona, veliki uticaj ljudske intervencije na stvaranje klimatskih promena - su realnost svake zemlje.

➤ Urbana područja su izazov u zaštiti životne sredine, a problemi proističu iz potrošnje prirodnih resursa kao i posledica stvaranje otpada i zagađenja, doprinoseći razvoju socijalne i ekonomske nejednakosti. Svi ovi problemi, koje nastavljaju da rastu u globalnom društvu, zahtevaju razvoj novih rešenja.

➤ Takvo stanje zahteva potrebu da se promeni postojeći model potrošnje i proizvodnje, kao i geografska pokretljivost, ka novom pravcu gde će se privreda i ekologija kombinovati da deluju usaglašeno, jer njihov krajnji cilj je postizanje održivog životnog okruženja.

➤ U tom kontekstu postoji hitna potreba za neophodna prilagođavanja za opstanak u ovom periodu tranzicije dok se novi vid ekološke ravnoteže uspostavi u prirodi. Urbane politike, koje se odnose na prirodne resurse, poljoprivrednu proizvodnju, zaštitu životne sredine, urbani razvoj i upravljanje prirodnim i kulturnim nasleđem moraju da preispitaju svoje prioritete u ovom novom kontekstu, uzimajući u obzir naučni i tehnološki napredak. Prema tome, planiranje je preduslov za održivi razvoj na svim nivoima: globalnom, nacionalnom, lokalnom.

LOKALNI KOMPLEKS UTICAJNIH FAKTORA

➤ Kompleks uticajnih faktora u protekle dve decenije značajno menja trend u planiranju i kreira novu urbanost u Srbiji. Sociokulturni obrasci tranzicionog društva, ekonomsko prestrukturisanje, nov metodološki pristup koji se formira na osnovu iskustava iz inostrane prakse, inovacije u tehnikama planiranja, izmena zakonodavnog okvira... čine onaj novi kompleks uticajnih faktora iz koga postepeno prepoznajemo nastajanje nove urbanosti.

➤ Obrazac planiranja definisan zakonodavnim okvirom nudi fleksibilnu interpretaciju planova, što je šansa za razvojne planove, ali i opasnost u realizaciji pod pritiskom zahteva investitora.

› Sagledano sa pozicija opšteprihvaćenih i prepoznatih vrednosti globalizacija je suprotna stavu o značaju isticanja regionalnog, tradicionalnog identiteta.

› Filozofija i principi održivog razvoja „ugradjeni” su (deklarativno?) u zakonodavstvo kao i u planove, suštinski principi se razrađuju, ipak konačno - ne primenjuju u praksi.

› Principi za uštedu energije (principi energetske efikasnosti) u projektovanju novog, i u rekonstrukcijama, se deklarativno navode u određenoj meri a u manjem obimu realizuju, tako da ne dolazi do suštinske promene.

Ovaj internacionalni simpozijum postavlja širok spektar tema, sa ciljem prepoznavanja analize i potencijala urbanih politika za predviđanje i usmeravanje pravca razvoja, inovativnog metodološkog okvira, u kontekstu legislativnog okvira, grupisanih pod sledećim naslovima:

1. EFEKTIVNE URBANE POLITIKE

Kompleks pitanja uticajnih za razvoj grada čine ekonomski razvoj, socijalna kohezija, ekološka ravnoteža, upravljanje resursima, infrastrukturna ulaganja, privatizacija, borba protiv klimatskih promena...

Kako sve ove teme ugraditi u efektivne urbane politike i finansijske aranžmane usmerene za izgradnju održivih gradova?

2. PLANIRANJE GRADOVA U TRANZICIONOM PERIODU

Integrirani plan: U cilju dobijanja temeljnog razumevanja i pregledne analize svih aspekata, kreiranje mreže učesnika i ostvarivanje saradnje sa stručnjacima iz srodnih oblasti kao što su: ekonomija, održivost, pravne ekspertize i građevinarstvo... Uključivanje znanja zainteresovanih grupa npr NVO stručno ili korisnički fokusiranih.

Korporativno planiranje: Sve više u državama članicama Evropske unije, razvija se proces

„planiranja na nivou zajednice”. Ovim procesom razvijaju se strukture, i to ne samo lokalna samouprava, već i ostala tela iz društvenog sektora, kao i predstavnici zajednice, koje se u partnerstvu uključuju u razvoj strateškog plana za pružanje društvenih usluga. Planiranje na nivou zajednice kroz proces korporativnog planiranja podrazumeva da se sredstva velikog broja državnih organa mogu „sjediniti” radi tretiranja zajedničkih prioriteta. Postoji i proces uključivanja ili tzv. „društvenog angažovanja” za prepoznavanje prioriteta u okviru lokalne samouprave. Na primer, ovo može biti usmereno ka smanjenju kriminala, rešavanju problema nezaposlenosti ili poboljšanju loših stambenih uslova. Glavna prednost pristupa planiranja na nivou zajednice, jeste ta da umesto različitih organa koji „rade svoje poslove” ovde postoji razvijena zajednička agenda i akcioni plan. U praksi, korporativno planiranje podrazumeva da se opština/ lokalna zajednica ponaša kao korporacija ili kompanija koja sveobuhvatno i održivo planira svoj sadašnji i budući rad, vodeći računa o svim lokalnim akterima i resursima iz javnog, privatnog i civilnog sektora.

Poboljšanje upravljanja - inicijative za unapređenje upravljanja gradom i regionom:

Poboljšanja u kvalitetu upravljanja, procenjuje se na osnovu principa, kao što su učešće i građanskog angažmana, transparentnosti i odgovornosti, primene i vladavine zakona, između ostalog, može da pomogne u poboljšanju procesa donošenja odluka za razvoj u gradovima i odslikava/reaguje na potrebe ljudi. Urbano planiranje je centralni instrument urbanog upravljanja, i treba da uzme u obzir sve ove faktore.

3. URBANO PLANIRANJE KAO INSTRUMENT ZA ODRŽIVOST

Veliki broj tranzicionih ali i razvijenih zemalja, u urbanom planiranju se oslanja na instrumente kao što su master planovi u kojima je dat zoning, date namene korišćenja zemljišta, detalji regulative - često kruti i ograničavajući. Iako su inovativni pristupi planiranju sve više prisutni u praksi, a ovi klasični instrumenti takođe reformisani, ipak, postoji dug put

pre nego što ceo sistema planiranja može da se transformiše na kontrolu orijentisanu da podržava kontekstualno relevantne oblike razvoja. Kako može da se urbanističko planiranje koje se oslanja na instrumente kao što su master planovi, i pravila izgradnje reformiše u cilju promovisanja socijalne, ekonomske i ekološke održivosti, je tema ove sesije. Anlizirati -pretstaviti relevantne: Studije, Master planove, Inovativne planove

4. UTICAJ PROSTORNOG PLANIRANJA, URBANOG DIZAJNA I IZGRAĐENE FORME NA URBANU ODRŽIVOST

Suštinski mehanizam razvoja i kontrole prostora je prostorno planiranje, shvaćeno u kompleksnom sveobuhvatnom delovanju od planiranja do dizajna i građene forme. Prostorno planiranje i urbani dizajn imaju dalekosežne posledice za održivi tok urbanizacije, u smislu balansiranja ka ujednačenom socijalnom razvoju gde nema socijalne isključenosti grupa, ublažavanja prostorne fragmentacije, zaštitu urbanog zemljišta i ekosistema, održavanje ekološki osetljivog razvoja, zaštitu i izgradnju okruženja otpornog na sve češće i intenzivne prirodno/ veštačke katastrofa...

5. PRAKSA „DOBRIH” INOSTRANIH PRIMERA/ LOKALNA PRAKSA

Studije slučaja predstavljene na ovoj sesiji mogu biti katalog ideja i strategija koje planeri i arhitekti mogu da koriste u radu. Studije mogu da se odnose na veće prostorne celine, metropolitenske regione, kao i regione specifičnih sadržaja kulturnih, prirodnih ili ekoloških vrednosti, takođe i na bilo koju studiju koja kao vrednost u istraživanju promovira koncept održivosti i boljeg kvaliteta za život i okruženje.

VAŽNI DATUMI

10. oktobar 2011.	Prvi poziv
30. decembar 2011.	Prijava abstrakta 250 reči (na srpskom i engleskom)
30. januar 2011.	Prihvatanje abstrakta
30. mart 2012.	Predaja finalne verzije rada

Koncept simpozijuma:

Prof dr Ružica Bogdanović

Kontakt: +381 (63) 8202500, urbs@eunet.rs

Međunarodni kontakt:

Aleksandra Stupar

Kontakt: +381 (63) 8598870, stupar@rcub.bg.ac.rs

Naučni odbor:

Emeritus Dr Slavko Božilović, dipl. inž. građ, *Integrirani Univerzitet Union - Nikola Tesla, Srbija*
Prof Dr Vladimir Macura, dipl. inž. arh. *Srbija*
Dr Mila Pucar, dipl. inž. arh. *IAUS, Srbija*
Prof dr Vladan Đokić, dipl. inž. arh, *Univerzitet u Beogradu, Arhitektonski fakultet*
Prof Dr Aleksandra Stupar, dipl. inž. arh, *Univerzitet u Beogradu, Arhitektonski fakultet & ISOCARP*
Dr Nataša Danilović Hristić, dipl. inž. arh, *Urbanistički zavod Beograda, Srbija*
Prof Dr Zoran Cekić, dipl. inž. građ, *Integrirani Univerzitet Union - Nikola Tesla, Srbija*
Prof Dr Snežana Pejić Tarle, dipl. inž. saobrać, *Univerzitet u Beogradu, Saobraćajni fakultet, Srbija*
Prof Dr Ružica Bogdanović, dipl. inž. arh, *Integrirani Univerzitet Union - Nikola Tesla, odsek arhitektura*
Doc Dr Aneta Sabovljević, dipl. biolog, *Univerzitet u Beogradu, Biološki fakultet, Srbija*
Mr Žaklina Gligorijević, dipl. inž. arh, *Urbanistički zavod Beograda, Srbija*
Mr Zlata Vuksanović Macura, dipl. inž. arh, *Urbanistički zavod Beograda, Srbija*
Mr Dara Golubović Matić, dipl. inž. građ, *Integrirani Univerzitet Union - Nikola Tesla, Srbija*
Mr Ranka Gajić, dipl. inž. arh, *Univerzitet u Beogradu, Saobraćajni fakultet, Srbija*

Internacionalni savetodavni odbor:

Dr Sampo Ruoppila, *University of Turku, Department of Social Research, Finland*
Dr Gheorghe Munteanu, *London South Bank University, United Kingdom*
João M. P. Teixeira, *president European Council of Spatial Planners, Portugal*
Prof Dr Alexandra Tisma, *Netherlands Institute for Spatial Research, Netherlands*
Prof Dr Vaska Atanasova, *Faculty of Technical Science Bitola, Macedonia*
Dr Boštjan Bugarič, *Univerza na Primorskem, Slovenia*
Dr Brankica Milojević, *Univerzitet u Banjoj Luci, Arhitektonsko- građevinski fakultet, R. Srpska*
Mojca Hrabar, *Oicos, Slovenia*

Organizacioni odbor:

STRAND - Asocijacija za razvoj održive urbane zajednice